

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

De S. Austregisilo archiepiscopo Bituricensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

VITA B. AVSTREGISILI ARCHIEPISCOPI

BITURICENSIS, AB EIVS QVODAM AEQUALI

conscripta simplici stylo, quem propterea mutavit in gratiam lectoris F. Laur. Surius.

E A T V S Austregisilus apud urbem Bituricensem patre Maij. 20.

Gundino natus est. Facultates ei mediocres fuere, quae ad Cap. 1.

vitam degendam abunde sufficerent. In pueritia literis di-

scendis admotus est: sed cum ei corporis vires accrevisset

parens eum duxit ad Guntrannum regem, ut ei suam na-

ualet operam. Itaque tempus non exiguum in eius regis In aula Gu-

aula exegit, prudenter se gerens in ijs, quae ex officio ei fa- tranni regis

cienda incumberent. Et erat sanè regi gratissimus, eiq; ma- degit.

nus abluenti offerebat linteam, quo eas extingeret: quò fa-

ctum est, ut eum mapparium id temporis vocitarent. Erat

quidem habitu adhuc secularis, sed elemosynis, precibus, Eius exerci-

vigilijs die noctuque gnauiter incumbebat, atque ad caelestem patriam incredibili defi- tia.

derio anhelabat: iamque in seculo fideliter illi inserviebat, cui in caelis inseparabiliter

inherere peroptabat. Coeperunt autem illi molesti esse parentes de ducenda vxore,

at ille pudicitiae studio & amore, nuptiarum onera & molestias deuittas, differere sem-

per, & in aliud tempus rejiciebat eius rei cogitationem, ita dicens: Hac in re Dei no-

bis inquirenda & expetenda est voluntas. Et incertum valde est, bonamne, an ma-

lam habiturus sim coniugem. Si bonam, metus erit, ne perdam: si malam, rursus

metus erit, ne non possim carere. Quid igitur in hunc me vultis ancipitem laqueum

conijcere, eoque me adigere, ut inani cura & solitudine ijs me implicem, vnde pla-

ceam mulieri? Cum verò possim mea vti frui libertate, cur me in alterius redigitis

seruitutem?

Audiebant haec parentes, sed non æquis animis: itaque etiam maiori contentione

vrgebant, ut ipsis obsecundans, in matrimonium consentiret. Ille verò ne eis mæro- Cap. 2.

rem adferret, quos mallet hilaritate perfundi, se quod hortabantur facturum recepit,

modò Dominum ita velle sentiret. Cum igitur in ministerio, ut diximus, versaretur,

cepit huius rei aliquam cogitationem suscipere, secumque tractare quidnam ipsi

potissimum faciendum esset. Venit autem ei in mentem, haud procul habitare tres

viros eiusdem nationis & pari facultate. Eorum itaque nomina in tribus chartulis de-

scripsit, easque altari imposuit, palla eas operiens in basilica S. Iohannis, quae prope

Cabilonensem urbem sita est, simulque votum fecit, se tres noctes in precibus

perpetuis exacturum, ac deinde manum missurum ad chartulas, & quam primam

apprehendisset, eius viri filiam se sibi coniugem petiturum, cuius in ea nomen exaratu

esset. Primam igitur noctem non difficulter sine somno peregit: altera verò coepit

somno praegravari, cumq; nocte intempesta importunitatem eius ferre non posset,

flexo poplite, ad asserem incubuit, & obdormiuit. Ecce autem per visum assistunt ei an- Visio eius

te altare duo senes decoro vultu, atq; alter ad alterum: Cuius filiam hic Austregisilus dormientis

ducturus est vxorem? Respondit alter: Itane ignoras, quia iam sibi desponsam habet?

Cuiusnam filiam? inquit alter. Respondit: Iusti iudicis. Sub his verbis Austregisilus ex-

perfactus, cogitat secum, quis ille sit iustus iudex, cuius filia necdum nupta sit. Sed cū

certi aliquid consequi non posset, animi dubius, ibat more suo ad aulam regis, perue-

nitq; ad diuersorium quoddam, vbi hospites inuenit, senem pauperem cum vetula cō-

iuge. Dixit autem ad eum vetula: Subsiste parum, & referam tibi somnium, quod hac

nocte habui de te. Videbar mihi audire magni cuiusdā soni fragorem, quasi psallentiū

voces, & aio hospiti tuo: Quid est isthuc, quod hic audio? nū festus hodie dies agitur à

sacerdotibus, & processio solennis futura est? Ille verò dixit: Hospes noster Austregisi- Processio,

lus vxorē ducet. Tum ego mirificè exhilarata, cū multa alacritate progredior ad pla- nes iā solim

teā, visura vultū sponse tuæ. Cum autem præterirēt clerici in albis vestibus, ferentes cum cruci-

cruces, & ut fit in processione, psalmos canentes, tu postremus veniebas, teque à tergo bus, &c.

sequebatur populus: considerāte autē me curiosius, nulla se mihi obtulit nostri sexūs

persona, neq; potui videre puellā, quam te ducturum audierā. Dico ergo hospiti tuo:

Vbi est puella Austregisili futura coniūx? Respōdit ille: An nō vides illā in manib. ei?

Cumq;

Cumq; respicerem, non potui quicquā videre in manibus tuis, præter Euangelij codicem. Intellexit itaque vir beatus tum ex visione sua, tum ex somnio mulieris, diuinitus se ad sacerdotij ministerium vocari. Cum verò ad palatium venisset, & pulsanti fores ianitor aperuisset, intrante ipso ædes regias, magna voce dixit rex: Posuisti in capite eius coronam de lapide precioso, & cætera quæ sequuntur. Ex eo tempore confirmata est in eius animo sententia ea, qua se credidit ad sacerdotium vocari, cœpitq; enixius in bonis operibus proficere, porro nuptiarum cogitationem omnem ad solas terras relegare.

Cap. 3.
Malignitas
demonis.

Sed totius malitiæ architectus, liuidusque humani generis hostis diabolus, cum videret eum toto desiderio ad illam veram vereque beatam æternæ patriæ gloriam adspirare, fraudulentis machinationibus cœpit excitare scandala, quibus à sancto proposito Dei seruum retardaret. Erat per id tempus in palatio regis Betellinus quidam, homo potens, qui per fraudē ex sisco regio quippiam sibi magna temeritate vendicarat. Cum autem eum argueret rex, ille per calumniam & mendacium in Austregisilium culpam conferre nitetur. Accersitus ergo à rege Austregisilus, & ea de re inter-

Duello certare num licet, lector Theologos consulat.

rogatus, negauit se in culpa esse. Illis ita disceptantibus, rex ira vehementer commotus, iussit eos duello inter se certare, vt fallax diuino iudicio demonstraretur. Iam certaminis aderat dies, & Austregisilus manē surgēs, clypeū cum iaculo per pueros suos misit in agrum, vbi rex inter se confligentes expectare consueuerat; ipse autē ad ædem S. Marcelli precandi causa se conferens, pauperem obuiam habuit, cui quid daret, præter trientem vnum, non habuit. Nam si qui alij prius apud eum fuere, in similem vsū expensi erant. Succurrebat ei illud Propheticum: Beatus, qui intelligit super egenum & pauperem: in die mala liberabit eum Dominus, & non tradet eum in animam inimicorum eius. Dato triente, ingreditur in basilicam: factaque oratione, crucis se signo munivit, quod est armatura Dei. Deinde fretus conscientia innocentia suæ, & nihil hostians ad futurum sibi iustum iudicem Deum, imperterritus properabat ad certaminis locum: vbi cum sustineret aduersarij aduentum, ecce quidam è Betellini ministris adest, nunciat regi anhelus & vultu lugubri, mortuum esse Betellinum. Rex tam celerē eius obitum certiū indagare volens, sciscitatur ecquid ei acciderit? Respondit minister: Cum Betellinus seruus tuus hesternò die ad palatium veniret, mansit quodam loco: die autem hodierno illucescente, equum mansuetissimum sibi iussit apparari: quē vbi ascendit, mansit equus immotus. Betellino autem calcaribus eius latera fodiente, velocissimo cursu exiliens, ingenti impetu sese contorsit, caputq; iungens pedibus anterioribus pedes sursum extulit, & eousque Betellinum miserandum in modum exagitauit atque concussit, donec ab alto præceps in terram rueret. Nec sic tamē contentus fuit equus, sed iunctis pedibus caput illius calcavit & protriuit, ita vt sanguis è naribus & auribus erumperet, citiusque animam efflaret, quam posset leuari è terra. Accidit ergo illi, quod Propheta dicit: Perdes omnes qui loquuntur mendacium. His auditis, rex Austregisilium ad se vocat, dicitque ei, Deus omnipotens, cuius tu opem fideliter implorasti, pugnavit pro te. Mortuus est enim Betellinus, diuina eum ultione persequente. At ille inimici interitu nequaquam lætatur, sed gratias agebat Deo, quod ipsius manus ab eius hominis sanguine seruasset impollutas. Sic ergo benigna Saluatoris potentia, famulum suum, quem dignum sibi sacerdotem delegerat, adhuc in seculari habitudo degentem ab intentatis illi terribissimi dæmonis in sidijs liberauit.

Cap. 4.

Crescebat interim in amore Dei Austregisilus, & bonis operibus quotidiana adieciat incrementa, valdeq; cupiebat in Clerum adscribi, sed cuius opera id à rege impetraret, necdum compertum habebat. Erat autem apud regem inter alios aulae proceres vir præstantissimus, idemque prudentissimus, Aethereus nomine, cuius fidei arcana sua omnia rex committere non dubitabat: qui tūc dignus quidem episcopatu, post-

Aethereus
Lugdunensis
episcopus

ea Lugduni, quæ est galliæ nobilissima ciuitas, episcopus ordinatus est. Is Austregisilium in primis charum habebat, eumque rogauit Austregisilus, vt ageret apud regem, quod eius permissu liceret ipsi in clerum transire. Egit ille cum rege, & rex assensit. Acceptis inde literis, abiit Austregisilus Antissiodorum, & à B. Aunario episcopo decisa cesarie clericus effectus est & ordinatus subdiaconus. Deinde ad memoratum Aethereū profectus est, qui iam Lugduni factus episcopus, cum cum ingenti gaudio humanissime accepit, presbyterumque & Abbatem B. Nicitij episcopi & confessoris ordinauit, atque in amoris testimonium & augmentum, de rebus Ecclesiæ quendā ei locum, quem Albanum vocant, attribuit.

Cap. 5.

Quodam vindemiarum imminente tempore, cum iam præcoquæ essent vna; abijt B. Au-

B. Austregisilus ad vindemiam: sed prius iussit apparari vasa, quibus vinum condere-
tur. Cum autem musto iam vas vnū impletum esset, aliud quoddam vacuum super-
erat, quod ad viginti mensuras caperet. Eadem autem nocte ex torculari expressa est
vini vna ferè amphora, quam iussit vir sanctus in illud vas vacuū infundi: ac deinde in
cellam vinariam ingressus, post orationem signum Crucis expressit, atque manè ad ec-
clesiam abiit. Custos illius vasis, cum venisset in cellarium, velletq; inspicere, num va-
sa à musto salua essent, videt vas vacuum, instar aliorum, quæ musto plena erāt, vsque
adeò redundare vino, vt permultum in terram dilaberetur. Ille rei nouitate obstupe-
factus, ilicò cucurrit ad basilicam, nunciauitque viro Dei, quid accidisset. Iussit autem
vir sanctus eum rem apud se tacitam habere, hominemq; à se dimisit.

Vinū autē
diuinitūs.

Cap. 6.

Cum iam autem Dominus, quemadmodum decreuerat, manifestum vellet redde-
re seruum suum, eo tempore, quo erat cum beatissimo Aethereo episcopo in villa
quadam Gebennensis territorij iuxta lacum, haud procul ab ea villa aberat castellum
quoddam desertum, & omni habitatore vacuum. Erant verò illic etiam ecclesiæ que-
dam, sed propè semirutæ. Ibat ergo B. Austregisilus ad eum locum orandi causa, & cū
neque custodem vllum, neque clericum illic reperisset vigilantem, patentibus ostijs,
sed sacrario obferato, Missam in Ecclesia celebrare voluit. Deerat autem aqua, qua
manus ablueret, & quam sacrificio misceret. Dixit igitur amico suo Marculpho, id tē-
poris lectori, nunc verò Abbati eius basilicæ, vbi corpus eius humatum est: Perquirite
pauillum aquæ, vt hic Missas celebremus. Quæsierunt illi, sed nihil inuenerunt. Re-
uersi autem ad eum in ecclesiam, viderunt ostia sacrarij aperta, quæ antè clausa con-
spexerant: cum quæ ingressi essent, inuenerunt ipsum virum Dei stantem, & coram se
habentem duas crateras, alteram vino, alteram aqua plenam: quæ res non mediocri
eos admiratione & pauore affectit.

Hic vides
historiæ hu-
ius antiqui-
tatem.

Cap. 7.
Bituricensis
sit episcop.

Huius Sul-
pitij vitæ ha-
bes Tomo
1. die 17. Ia-
nuarij.

Contracta
mulier sic
sana.

Cap. 8.

Item cōtra-
tus vir.

Tempus aderat, quo ad sublimiorem honoris gradum eum Dominus subuehere
voluit. Mortuo Bituricensi Episcopo Apollinari, in eius locum omnium vnanimi
consensu, rege quoque annuente, suffectus est Austregisilus: quam functionem duo-
decim annis præclare administravit, quemadmodum ab angelo ei fuerat antè præ-
dictum. Cum enim vrbis Bituricensis primos fines esset ingressus, nocte illa mansit
in villa, quæ Germiniacum dicitur: porrò diluculo vocauit ad se Sulpitium diaco-
num, qui ei postea in episcopatu successit, itemque Desiderium diaconum, eisq; dixit:
Hac nocte Dominus mihi reuelare dignatus est, me annis duodecim ad huius eccle-
siæ gubernacula sessurum. Per id tempus mulier quædam in eiusdem ciuitatis sub-
urbio iam diū laborabat membrorum ariditate, neruorumque contractione, ita vt mē-
brorum ferè omnium officio esset destituta, aliorumque manibus ad loca necessaria
eam deportari oporteret. Ea se petijt à vicinis ad virum Dei deferri. Tulerunt illi eam
ad altare: vbi cum eam conspicatus esset vir sanctus, diuinum officium in ecclesia per-
soluturus, audiuissetq; eam dicentem sibi: Sancte Austregisile, adiuua me: ita ait, Do-
mini virtus & pietas sanare te potest: sublatisque ad cælum oculis & manibus: Exten-
de, inquit, ad me manum tuam. Illa respondente, se id facere non posse, ipse manu e-
ius apprehensa, primò digitos, deinde cætera eius membra extendit, tandemque in
pedes erectam, integerrimæ sanitati restituit, dixitque illi, vide ne in pristina relabaris
vitia, & deterius aliquid tibi accidat. Ferebatur enim mulier illa ante morbum impu-
rè & luxuriosè vixisse.

Eodem tempore apud Bituricensis erat Bercoara, sancta Christi famula, illustris
genere, sed mente longè nobilior. Ea cum suo more nocturnas in precibus vigilias
ageret, in platea sub stillicidio domus vidit hominem inopem iacentem, Beroaldum
nomine, pannis obsitum, membris omnibus contractum. Misera hominis, perquisi-
uit quid ita illic iaceret? Respondit ille: Morbo hoc iam diū premor, nec est qui mihi
opem ferat. Vellem libens ire ad ecclesiam, & me S. Austregisili conspectibus præsen-
tare, sed vires non suppetunt. Tum illa ingemuit, & erga afflictum commiseratione
permota, iussit pueris suis, vt eum à terra leuant, & suppositis manibus, tanquam fu-
nus exanime ferrent ad ecclesiam, deponerentque iuxta altare, vbi iam erat vir Dei:
qui vt vidit hominem contractum, sensit in spiritu, propter peccatum accepta pote-
state, nequissimum spiritū hoc mali ei intulisse. Iussit ergo eum aliò transferri, & ali-
quandiu in prece prostratus, deinde ad pauperem accessit, & si rectè memini, præcepit
vt in balneum mitteretur: contrectansq; eius membra & extendens, diuino implora-
to auxilio, eū morbo liberauit, ita vt multis postea annis superuixerit. Matrōna quædā
nobilis & religiosa, Paterna nomine, in ministerio suo habuit puellā familiarem, quæ
Augu.

Cæca bene-
dicto oleo
curatur.

Augusta dicebatur. Ea cæca fuit. Scripsit autem Paterna literas ad B. Austregisilum, orans vt à puella cæcitatē depelleret. Vir sanctus visa puella, suspexit ad cælum, Dei opem implorans, oleumq; benedicens, cæcæ perunxit oculos: & mox oculis eius red- dita lux est.

Cap. 9.

Per idem tempus fuit illustris matrona Deoq; dicata Austreberta, coniunx quon- dam Cranoaldi illustrissimi viri. Hæc referre solet, quod ipsa præsentē gestū fuit. Vnus è pistorib; eius, Leodemarus, morbo atrocissimo vexabatur. Habebat autē ipsa panē, à sancto Austregisilo benedictum, ipsiq; ab eo pro eulogijs transmissum. Seruabat ea hunc panem, vt si quis malè affectus videretur, illi integrā fide sumendum præberet. Rogauit ergo quosdā, vt pistorē hunc appræhēderent, & in eius os ex illo panē aliquid inferrent. At ille prorsus recusauit, nec quicquam eius sumere voluit: ingessus est tamē ipso etiam inuito in os eius panis, moxq; ille malum omne, quo cruciabatur, euomu- it, & redditus sanitati, hodieq; officium suum facit.

Vide esse
sum panis
benedicti.

Molitor quidam Monulphus Dominico die voluit molam corrigere, magna teme- ritate ductus: arreptoque instrumento ferreo, cœpit terere molam. Et ecce diuina in eum seueritate animaduertente, manubrium eius instrumenti adeo manui eius adhæ- sit, vt nullus id inde posset amouere: prorupit verò etiā sanguis inter digitos eius, qui computrescens, foetore suo nauseam mouebat aspectantibus. Accessit autem ad B. Austregisilum, & ab eo remedium petijt, neque id frustra. Nam viro sancto manum illius contrectante, & ferrum auferente, dolor omnis abscēssit, & manus sanata est.

Cap. 10.

Frioualam puellam parentibus charissimam, apud vicum Brioderum, improbi- mus dæmon valdè cruciabat, ita vt ceu phrenesi compræhensa, noctu, diuque perpe- tuò vociferaretur, atque inde mente capta, nec se, nec parentes cognosceret, diuersas- que voces, auium garritus, bouum mugitus horrido clamore ederet. Lugebant paren- tes, vicini condolebant, mirabantur omnes tantillam ætatem in tanta acerbitate du- rare posse. Adducitur tandem ad virum Dei. Ille sentiens hostis versuti vexatione pu- ellam exagitari, iussit eam altari propius admoueri. Deinde cum corpus Domini prius ipse confecisset atque sumpsisset, etiam puellæ dedit. Et ecce sumpta Eucharistia, con- festim clamare desijt: porro vir sanctus vestes eius benedixit, præcepitque parentibus, vt religioso habitu eam induerent, ipsamque iussit à vino & carnibus abstinere. Factū est ita, atque ab ea hora, profligato dæmone, puella illa pristinx incolumitati restituta est, hodieque in monasterio beatæ Bertoaræ inclusa, inter alias Dei famulas laudabili conuersatione degit.

Cap. 11.
Obitus eius

Iam tempus aderat, post labores quiete sempiterna perfruendi. Itaq; serum suum Christus inssit è corpore exire. Cumque sacrum eius corpus ad ecclesiam humanum deportaretur, iuuenis pauperimus Leonastus, multo iam tempore contractus, ita vt plantæ pedum eius ad poplites adductæ cernerentur, ad eam ecclesiam allatus est, atq; ad viri Dei sepulchrum ea nocte iacuit, membrisq; laxatis, suis pedibus sanus domum reuersus est. Non possumus non commemorare hoc loco, quod venerabilis presby- ter Ianuarius refert, qui præsens interfuit, quando vir Dei à B. Taureco Episcopo sepul- turæ mandatus est. Cum ex more tumultus eius iam humati componeretur, Taureco Episcopo stante ad pedes eius, presbyter Ianuarius vidit Austregisilum ad dextrā Tau- reci Episcopi adstare in candidis vestibus, eleganti facie. Mirante autem Iannario, quid hoc sibi veller, subito ab eius oculis disparuit. Longum est omnia beati viri mira-

Visto Ianu-
uarij pres-
byteri.

Miracula sã
cti viri.

cula annotare, cum eius precibus permulti ex diuersis sint erepti morbis: complures capite damnati & in carceres coniecti, magno miraculo à vinculis absoluti, ad eccle- siam nullo resistente confugerint: innumeri pauperes, viduæ, orphani, eius benignita- te & eleemosynis sustentati sint: Obijt autem plenus dierum in confessione bona. Eius intercessione vtinam consequamur, vt si meritis eius æquari non possumus, saltem i- mitatores esse conemur, præstante illo, qui in Trinitate perfectæ viuut & regnat Deus vnus per infinita secula, Amen.

Cap. 12.

Cum adhuc in humanis ageret B. Austregisilus, tanquam pastor bonus curam eccle- siæ & plebis sibi commissæ quotidie peruigilem gerebat, atque eam à luporum fauci- bus seruare studebat. Accidit autem, vt ex palatio Theodorici regis, ipso rege permit- tente, ad urbem Bituricensem accederet Guarnerius homo sæuissimus, auaritiæ & tur- pi lucro addictus, superbia tumidus, ab ea vrbe pecuniâ regis nomine, quâ dare nõ con- suisset, exactur. Per moti ciues insolito onere, omnes ad B. Austregisilum cõfugiant: orant, vt hæc vim ab ipsis propulsare velit. Vir sanctus ad Deum se confert, diurnis, at- que nocturnis precibus eius aures continenter pulsar, vt populum suum hac vexatio- ne libe-

ne liberet. Iam ad urbem aduentabat miser ille Guarnerius, & ad eum exit sanctus Episcopus atque pro commissa sibi plebe murum se opponit, paratus etiam, si res ita potest, Christi exemplo pro ouibus suis animam ponere. Dicit Guarnerio: Vnde venis homo improbe? Ecquid facere instituisti? Non permittat Deus, ut in hanc intres urbem & ciuium censum agas. Tum verò Guarnerius, acri ira commotus, quod inuito episcopo non posset regis & suam explere voluntatem, furibundus ad regem abit, nunciat illi, renitente Austregisilo episcopo, quod ipse iussisset, se facere non potuisse. Interea verò beato sine Austregisilo quicquid in pace, eiusque, diaconus Sulpitius illi successit.

Non patitur plebem suam infolita exactio-
ne premi.

Redit postea Guarnerius, executurus sub Sulpitio, quod sub Austregisilo non poterat. Sulpitius verò anxius, ad Dominum confugit, ab illo consilium rei benè gerendæ petens. Erat enim vir mitis & lenis, hominisque violentiæ ut resistere posset, non videbat. Deinde Guarnerium adit: orat ut qui sub ipsius decessore ab eiusmodi onere immunes fuissent, illos etiam suis temporibus pateretur solita gaudere libertate. At Guarnerius homo ferus viri Dei preces contempsit. Dixit itaque illi Sulpitius: Si quidem contra ius & fas tua eris potitus voluntate, non diu tamen impunè feres. Ille verò in urbem ingreditur, facit ut erat iustus, omnibusque pro voto expeditis, corpore, non animo, adit S. Austregisili ecclesiam, tanquam preces illic oblaturus. Ut vidit autem monumentum sancti viri à fidelibus Christianis auro argentoque mirificè exornatum, dixit arrogantissimè: Austregisilus aurum suum & argentum in pauperes erogare debuit, non iubere, ut suum sepulchrum illo tegetur. Non hoc ille dicebat, quòde ei cure essent pauperes: sed in star ludæ proditoris auaritia æstuabat. Post à sepulchro viro Dei discedens, orationis causa altaria circumibat. Cumque in ipsa basilica ambularet, litigium quoddam, ad quod vela suspensa erant, ab alto ruit super caput eius. Manavit igitur sanguis per oculos & barbam, & ad terram usque defluxit. Et miser ille clamauit voce, qua potuit: Austregisilus, dum vixit, semper in me hostili animo fuit, & iam mortuus me propè interficit. Ita infelix nec culpam agnouit suam, nec à beato viro veniam petiit: immò verò feruens malitia, Augustudunum ire instituit, ut eius loci Episcopum perderet. In ipso autem itinere in pago quodam, cum omnes recubissent, surrexit à mensa, & ad exonerandum ventrem secessit. Interim somno correptus, obdormit: euigilans dicit assistentibus: Austregisilus & Sulpitius hac hora vrceum aureum miserunt mihi. Quis vestrum habet illum? Negantibus illis se quicquam eiusmodi vidisse, sua verba repetit, nesciens quid diceret. Mox autem intestina eius & viscera omnia in cloacam deciderunt, eaque nocte vitam perdidit. Ex eo tempore nemo ausus fuit regionum ministrorum ab vrbe Bituricensi eiusmodi pecuniam extorquere, absterrete omnes tam diro interitu illius, qui talis exactio-
nis fau-

Cap. 13.

Etiã antiquitus or-
nabatur sepulchra sancto-
rum.

Horrenda
mors homi-
nis fau-

Cap. 14.

Vide vltio-
nem celestè

Expilator
rerum eccle-
siasticarum
diuinitus
punitur.

Postea cum Pipinus Francorum Princeps aduersus Eudonem Aquitanie principem pugnaturus, ad Bituricense oppidum venisset, Barbari in villa, quæ Carobeias dicitur, domum S. Austregisili, in qua ille crebro dormierat, inflammare voluerunt, nihil fratrum admonitionibus vicinorum, qui illis dicebant, diuinitus multa illic edi miracula. Sed simulatque domum incenderunt, arrepti à dæmonibus, partim se in ipsas flammâs iniecerunt, partim dentibus se laniarunt, partim membra sibi corporis truncarunt. Vbi Pipinus id cognouit, exercitu eius ea re valde exterrito, edicto cauit, ne quisquam res aut villas S. Austregisili attingeret. Non multò post Eudo eandem urbem obsidens, Agnum, virum primarium in monasterio B. Austregisili manere iussit. Ille verò res monasterij omnes, illic repertas distribuit comitibus suis. Postquam autem vrbs se Eudoni dedit, essetque pax proclamata, Abbas eius monasterij Bertradus cum muneribus profectus est ad Agnum, dixitque ei: Accipe exiguum munus argenti, quod fratribus relictum est, misericordemque te præbe seruis Dei, ut possint viuere, & pro te rogare Deum. At ille nimium superbus, Abbatem irridens, ait: Eudo dominus meus iussit, ut te ipsum vel in carcerem conijciam, vel captiuum abducam, & tu me rogas pro monachis tuis? Redit Abbas ad fratres suos, narrat frustra se rogasse Agnum: monet ad Dominum & S. Austregisilum preces fundant. Eunt monachi ad sepulchrum beati viri, cum multo dolore & lachrymis preces Deo offerunt, ita dicentes: Vides omnipotens Deus, res, quas dedisti nobis, ut tibi seruire possimus, improbum hominem usurpare sibi. Interim Agnus omnes S. Austregisili villas perlustrans, quicquid inuenire potest, secum abducit. Porro iter agenti apparet S. Austregisilus in somnis, dicitque ei: Cur tam immaniter me deprædatus es, & fratres meos tanto mœrore affecisti? His dictis, grauiter eum verberat in capite. Euigilat miser, altaque voce clamat: Succurrite mihi, En Austregisilus episcopus me cæcidit, nec mihi spes viuendi vlla relicta est. Ocyus ite ad Eudonem

donem principem, qui me iussit res S. Austregisili occupare, rogetisq; eum, vt me suis facultatibus redimat. Ego enim dum illi pareo, hac me calamitate implicauit. Eudo, his auditis, valde extimuit, iussitq; omnia confestim reddi, quæ Agnus erat prædatus ex villis beati viri, vetuitq; ne quis deinceps quicquam ex eius rebus sibi v'surparet. Deinde mense assidens, memor Agni, misit ad eum quoddam vasculum argenteum, vt in scelerum suorum emendationem offerret Deo. Agnus autem vt vidit tam exiguum munus, ait: Quantillum est hoc, vt offerā pro innumerabilibus maleficijs meis? & his dictis, expirauit.

Cap. 15.

Paulò post è Monasterio S. Austregisili Fredegisilus vnus ex proceribus Eudonis, abegit iumenta. Cumq; ea multamq; aliam prædam ad suas ædes adduxisset, iamq; homo superbissimus ea inter suos partiri vellet, mox acri correptus febre, vitam desperat suam. Venit autem illi in mentem, S. Austregisilum monachos suos ab omni secularium hominum iniuria tueri solere, nec ferre, vt quisquam impunè eos lædat. Itaq; Salomoni Abbati monasterij & fratribus eius remittit ea, quæ abstulerat, multumq; orat, vt Dominum pro ipso deprecetur, vt & salutem corporis, & sceleris sui veniam obrinere queat. Abbas monasterij cum eulogijs cum nuncios mittit ad eum, qui ei S. Austregisili benedictionem offerant. Ille gratias agit, inuocat S. Austregisilum, cum multa reuerentia percipit ex ijs, quæ Abbas miserat: statimq; vigore recepto, à ministris se iubet deportari ad iumenta, vt suis manibus reddat ablata, quod cum fecisset, illic priusina illi salus reddita est.

Cap. 16.

Adroaldus eandem ob causam punitur.

Per idem tempus Adroaldus, vnus ex Eudonis comitibus, Abbatem S. Austregisili Berradam captiuum detinuit, voluitq; vt auro & argento se redimeret. Compulsus Abbas, quicquid auri & argenti habere potuit, atque in super valde inuitus calicem vnum aureum aliaque sacrata vasa ipsius cœnobij, illi dedit: atq; ita dimissus, ad fratres mœstissimus redijt. Illi verò nocte ac die rogabant S. Austregisilum, vt ablata curaret reddi. Et ecce magnus timor peruadit Adroaldū, & neq; edere, neq; bibere, nō dormire, non stare, non ingredi potest. Aderat illic seruus Dei Iulichannus, à quo petijt consilium, quid agere deberet, cum illi morbum suum aperuisset: Ille verò homo doctissimus & valde sapiēs quæsiuit ab eo, num quid ex rebus S. Austregisili vsurpasset iniquè? Fatebatur Adroaldus, se calicem aureum Austregisili & permulta alia apud se habere. Tum ait ad eum vir Dei: Non audiuisti, quemadmodum S. Austregisilus punit hostes suos? Si vis vel in crastinum prorogari vitam tuam, acturum restitue ablata illi. Adroaldus multo terrore correptus, remisit omnia, & sanitas redijt: ac deinde quoad vixit, vota B. Austregisilo persoluens, pro sui castigatione gratias illi egit.

Cap. 17.

Visio cuiusdam boni viri.

Id temporis apud Bituricenses erat quidam vir bonus, Lupus nomine, benè moratus, humilis, sapiens, castus, sobrius. Is ardenti desiderio precandi causa Turones profectus est: vbi cum diutissimè in basilica beatissimi Martini in preces incubisset, quidam Dei seruus eum ad se accersit, quærit quæ vocetur? vnde venerit? quid sibi velit? Respondit ille: Lupus ego vocor: apud Bituricenses dego, veni autem huc pro peccatis meis preces oblaturus. Dixit ei alter ille: Est quod indicatum velim monachis S. Austregisili. Ego in Bituricensi vrbe corpore nunquam fui, spiritu autem fui per hos dies in ecclesia B. Austregisili, vbi intra sancta sanctorū vidi beatissimum Petrum Apostolum, inuitante B. Austregisilo, stantem, & cum eo S. Sulpitium, & S. Laurianum, aliosq; multos eius vrbs incolas, & corpore illic quiescentes. Procul autem coram illis stabant Adroaldus, Bladegisilus, Sophronius, Guntaldus & pleriq; alij, qui casus Dei prædati fuerant & euerterant. Vidi autem B. Austregisilum procedentem ad pedes S. Petri, sicque dicentem: Vlcerscere nos, beate Petre, de hisce malignis prædonibus, qui casus nostras diripiunt, & seruatorum Dei facultates expilant. Tum B. Petrus iussit in eos omnes animaduerti, quosdam verò æternis supplicijs addici. Ad extremum, Adroaldum virgā, quam manu gestabat, in capite percussit, volens eū interficere. At B. Sulpitius, quippe vir mitis, orauit ne occideretur. Sed ei se opponens S. Austregisilus: Itane, inquit, æquum tibi videtur, frater, vt negligamus preces fratrum nostrorum, qui iniuria affecti sunt? His dictis, visio illa ablata est à me. Cum autem Lupus hæc audiisset, ad Bituricenses reuersus, exposuit cuncta fratribus monasterij S. Austregisili. Porro Adroaldus, quem diximus, postea immani febre correptus, è vita excessit: reliqui sine emendatione malè perierunt.

Cap. 18.

Eudo princeps, cuius supra mentio habita est, ad monasterium S. Austregisili precandi gratia venit. Absolutis precibus, cœpit exposulare cum fratribus, ita dicens: Quis vestram, o domini, de Austregisilo feret sententiam? Ego illi fidem habui, & cū hoc in loco

loco Cuchianus mihi sacramentum diceret, S. Austregisilum fideiusforē accepi. Ait porro Eudo ad ipsum beatum virū: Sancte Austregisile, tu de reipso profer sententiā. Si tibi fidem non adhibuissē, non fugisset Cuchianus à me. Tu igitur iustum in illū exerce iudicium, & ego fratribus monasterij tui multa largiar. (Cuchianus iste, cū ad S. Austregisili sepulchrum iurasset Eudoni, in Franciam ad Carolum principem transfugit) Eodem ergo tempore, quo Eudo contra illum appellauit S. Austregisilum, lethaliter percussus est, & exclamauit: Propter fidem Eudoni ad monumentum suum datam & postea falsam, Austregisilus me multis modis excruciat. Et, nisi fallor, sese dē tibus lacerare voluit, si non fuisset catenis confictus. Tandē cum multo cruciatu vitam finiuit. Alia beatissimi viri miracula, ne simus lōgiores, cōmemorare nolumus.

Aduerte quid possint sanctiā nobis inuocati, itemq; poenā peccati.

VITA S. BERNARDINI SENENSIS, PROFES- SIONE FRANCISCANI, AB EIVS QVODAM CON-

temporaneo fideliter conscripta: sed stylum F. Laurentius

Surius mutauit.

LN Senensi vrbe, quæ Virginis ciuitas dicta est, vt ait au-
thor, ex nobili familia Albizesehorum ortus Tollus est, Maij 20. Cap. 1.
vir humanus, simplex, prudens, & bonæ existimationis. Is
in iuuentute ad Massanam vrbe se contulit, quæ in Se-
nensium ditioe sita est. Cernens autem eius loci ciues er-
ga familiam suam & maiores suos amico esse animo, (Pa-
trius enim eius Tollus ter eius ciuitatis præses fuerat, cum
bona ciuium gratia sibi sedē fixit, charus omnibus, & cura-
bat argentum eui ex Massanis fodinis, vt plerique alij e-
gregij mercatores. Erat tum illic miles generosus, iam grā-
datus, Bindus nomine. Is vt vidit Tolli mores ingenuos vi-

Parentes S. Bernardini

Parentes S. Bernardini
tamque honestam, Neram filiam suam illi despondit, cupiens illum habere hæredē,
cūm alios liberos non haberet, Præter Dianam filiam, Neræ sororem, quæ ante com-
plures annos alteri nupserat. Sicut ergo Domino placuit, ita factum est. Non diu post
Bindus obiit. Tollus autem & Nera erga Deum & Deiparam Virginem deuoti & reli-
giosi, ac Deum timentes, masculam sibi prolem diuinitus dari optabant ad honorem
Dei, nec frustrati sunt spe & expectatione sua. Ediderunt enim in hanc lucem filium
die octauo Septembris, (in quem incidit etiam natalis dies beatissimæ matris Dei) anno
Christi 1380. quo anno sanctissima virgo Catharina Senēsis migravit ad cælos, dictus
que est Bernardinus. Nera mater eius anno ætatis suæ vicesimo secundo obiit, qui erat
annus ab orbe redempto 1383, cūm Bernardinus iam trimulus esset. Tollus autem pa-
ter eius pijsimus & Diana matertera, quantum ea potuit ferre ætas, bonis eum instrue-
bant moribus, excitabātq; eius animum ad deuotionem concipiendam erga sacratis-
simam Virginem, Christi Iesu matrem. Interim Tollus moritur, anno Saluatoris 1387. Vtroq; pa-
terente orba-
tur.
Bernardino filio sexenni relicto: cuius curam itemq; facultatum eius suscepit Diana
matertera, & haud secus atq; filium eum enutriuit annis quinque, magnoq; opere &
bonis moribus & deuotione erga Christi matrem eum imbuerere conata est. Etsi autem
instar puerorum in quibusdam etiamnum pueriliter sese gerere videretur, attamen
cæteros condiscipulos in multis excellebat, in Grammaticis institutionibus & literis
perdiscendis longo post se intervallo eos relinquens: eratq; ea indole & ingenio etiam
ad ea conficienda, quæ arte & manu fiunt, vt Massani omnes eum admirarentur, cer-
toq; sibi persuaderent illum in virum insignem euasurum.

Singulari autem studio ferebatur ad præstandas elemosynas, nec vlla re adhuc pu-
er magis delectari videbatur, quam si posset pauperibus benignè facere. Casu quando-
que accidit, vt parum in ædibus Dianæ relictum esset panis. Eum autem ipsum paupe-
ri mendicanti Diana dare nolebat. Dixit ergo illi pius puer: Quæso, demus pauperi sti-
pem: alioqui ego hodiè neque prandium, neque cœnam sumpturus sum. malo enim
pauperem refici hoc pane, quam me. Lætabatur valdè Diana eā pueri bonitate & o-
prima indole. Coepit verò etiam ad ieiunia eum prouocare, quantum quidē illius æta-
tis fragilitas patiebatur. Etsi autem annis tener esset, attamen ad honorē beatissimæ
matris Dei diebus sabbathi ieiunauit, & quandiu laicus fuit, illud ieiunium nunquam
intermisit.

Cap. 2.
Mira pueri
bencuolen-
tia erga ege-
nos.